

Sygn. akt VPa 39/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Jacek Wilga

Sędziowie: SSO Andrzej Marek (spr.)

SSO Krzysztof Głowczyński

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2014 roku ***w Legnicy***

na rozprawie

sprawy z powództwa H. B.

przeciwko (...) Spółdzielni (...) w C.

o ustalenie istnienia stosunku pracy

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w Głogowie

z dnia 24 stycznia 2014 roku

sygn. akt IV P 62/13

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 r. w sprawie IV P 62/13 Sąd Rejonowy w Głogowie oddalił powództwo H. B. skierowane przeciwko (...) Spółdzielni (...) w C. o ustalenie istnienia stosunku pracy (punkt I), nie obciążając powoda kosztami tego postępowania (punkt II).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji powziął po ustaleniu, że w okresie od 17 września 1983 r. do 1 kwietnia 1997 r. H. B. był członkiem (...) Spółdzielni (...) w C. i z tego tytułu wykonywał na jej rzecz pracę w charakterze robotnika budowlanego, operatora koparko – spycharki oraz kierowcy ciągnika. W związku ze świadczoną pracą powód zaopatrywany był przez stronę pozwaną w odzież roboczą, otrzymywał posiłki regeneracyjne oraz comiesięczne wynagrodzenie wypłacane w formie zaliczkowania tzw. dniówki obrachunkowej. Wysokość tych zaliczek ustalana była na Walnym Zgromadzeniu Członków, w którym uczestniczył H. B.. Sąd I instancji ustalił ponadto, że przed Sądem Okręgowym w Legnicy toczyło się postępowanie w sprawie o sygn. akt VU 254/12 zakończone prawomocnym wyrokiem oddającym odwołanie powoda od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 lutego 2012 r. odmawiającej H. B. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym, w ramach której ubezpieczony domagał się ustalenia, że w okresie od 1 sierpnia 1983 r. do 22 października 1983 r. oraz od 1 stycznia 1985 r. do 1

kwietnia 1997 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na podstawie umowy o pracę zawartej z(...) Spółdzielnią(...) w C..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo H. B. za nieuzasadnione. Podał, że powodowi co do zasady przysługuje interes prawny w ustaleniu, że w okresie od 1 sierpnia 1983 r. do 22 października 1983 r. oraz od 1 stycznia 1985 r. do 1 kwietnia 1997 r. pozostawał w stosunku pracy z (...) Spółdzielnią (...) w C., gdyż trudno przewidzieć, jakie konkretnie roszczenia przysługujące mu z tego tytułu mógłby realizować. Wskazał jednak, że przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że zatrudnienie H. B. u strony pozwanej wynikało ze stosunku członkostwa, a nie zaś ze spółdzielczej umowy o pracę. Powyższe wykluczało zaś pozostawania z tym podmiotem w stosunku pracy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości H. B., zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego w postaci:

I. art. 22 § 1 k.p. poprzez błędną wykładnię i nieustalenie, iż w okresie od 1 sierpnia 1983 r. do 22 października 1983 r. oraz od 1 stycznia 1985 r. do 1 kwietnia 1997 r. był zatrudniony w (...) Spółdzielni (...) w C. na podstawie umowy o pracę, w sytuacji, gdy codziennie świadczył prace pod kierownictwem pracodawcy ponoszącego ryzyko związane z jego zatrudnieniem;

II. art. 22 § 1¹ k.p. poprzez przyjęcie, iż zatrudnienie wynikające ze stosunku członkostwa w rolniczej spółdzielni nie odpowiada warunkom zatrudnienia pracowniczego, gdy tymczasem dla uznania zatrudnienia pracowniczego istotne jest spełnienie się warunków określonych w art. 22 § 1 k.p.;

III. art. 16 ustawy Prawo Spółdzielcze poprzez jego niezastosowanie co spowodowało, iż Sąd Rejonowy nie uznał złożenia przez powoda deklaracji członkowskiej jako woli zawarcia umowy o członkostwo w spółdzielni, a uchwały pozwanej spółdzielni o przyjęciu w poczet członków jako przyjęcia złożonej oferty, a przez to nie uznał, iż strony łączyły stosunek pracy.

Powołując się na powyższe H. B. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, że w okresie od 1 sierpnia 1983 r. do 22 października 1983 r. oraz od 1 stycznia 1985 r. do 1 kwietnia 1997 r. był zatrudniony w (...) Spółdzielni (...)w C. w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę oraz o rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie, abstrahując od zarzutów podniesionych przez H. B. w apelacji należy wskazać, że Sąd II prezentuje odmienny – od zaprezentowanego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku – pogląd co do istnienia po stronie powoda interesu prawnego w wytoczeniu niniejszego powództwa (art. 189 k.p.c.). Z treści pozwu jednoznacznie wynikało, że ustalenie istnienia stosunku pracy z (...) Spółdzielnią (...) w C. umożliwiłoby powodowi wystąpienie do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, o której mowa w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z powyższego wynika, że żądanie pozwu zmierza wyłącznie do wiążącego ustalenia faktów z punktu widzenia prawa do świadczeń emerytalnych w celu uzyskania orzeczenia, które ma służyć ustaleniu dowodów lub faktów w innym postępowaniu, w sprawach zakresu ubezpieczeń społecznych (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 1979 r., sygn. akt III PZP 17/78; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 1971 r., sygn. akt I PR 344/71). Istotne jest jednak, że organ rentowy samodzielnie ustala okresy przebyte w ubezpieczeniu i inne przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych, bowiem całokształt postępowania dotyczącego nabycia prawa do

świadczenia z tytułu ubezpieczenia społecznego należy do tego organu zgodnie z art. 83 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., sygn. akt I UK 245/04). Skoro kwalifikacja określonej pracy jako wykonywanej w ramach zatrudnienia na podstawie umowy o pracę dla celów emerytalno-rentowych może być dokonywana wyłącznie w postępowaniu przed organem rentowym w sprawie o przyznanie świadczenia z ubezpieczeń społecznych oraz w postępowaniu sądowym wywołanym wniesieniem odwołania od decyzji organu rentowego, to pracownik wytaczający w tej materii powództwo o ustalenie nie wykazuje w ogóle interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c.

W kontekście powyższych rozważań należy stwierdzić, że interes prawny powoda w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy z (...) Spółdzielnią(...) w C. został skonsumowany w toku postępowania sądowego toczącego się na skutek odwołania H. B. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 2 lutego 2012 r. Okoliczność ta (brak interesu prawnego jako materialnoprawnej przesłanki powództwa o ustalenie) sama w sobie powinna prowadzić do oddalenia powództwa.

Dodatkowo wskazać jednak można, że Sad Odwoławczy nie podziela zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego przywołanych przez powoda w apelacji. W oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił bowiem, że w okresie od 17 września 1983 r. do 1 kwietnia 1997 r. H. B. pracował w(...) Spółdzielni (...) w C. w związku ze stosunkiem członkostwa w tej spółdzielni. Jak wynikało bowiem z treści uchwały Nr (...) z dnia 17 września 1983 r. powód został przyjęty na członka pozwanej spółdzielni. Przesłuchani w sprawie J. H., S. K. oraz Z. T. zeznali natomiast, że na podstawie stosunku członkostwa H. B. świadczył pracę i korzystał częściowo z uprawnień przysługujących członkowi spółdzielni. Powód, oprócz wykonywania obowiązków robotnika budowlanego, operatora koparko – spycharki oraz kierowcy ciągnika w czasie i miejscu wyznaczonym przez stronę pozwaną oraz pod jej nadzorem, korzystał ze zwolnień lekarskich oraz urlopów wypoczynkowych, ale również brał udział w walnych zgromadzeniach, zaś wypłacane na jego rzecz wynagrodzenie miało formę tzw. dniówki obrachunkowej. Z tytułu członkostwa w spółdzielni ubezpieczony uzyskiwał również dodatkowe świadczenia (premia) i partycypował w jej dochodach.

Powyższe okoliczności potwierdzają zarówno, iż podstawą zatrudnienia i świadczenia pracy przez powoda w spółdzielni był stosunek członkostwa oraz że stosunek ten nie był stosunkiem pozornym. Powyższe wykluczało kwalifikowanie pracy wykonywanej przez H. B. jako stosunku pracy w rozumieniu art. 22 k.p. Nie można pominąć bowiem faktu, że ustawodawca nie przewidział w rolniczej spółdzielni produkcyjnej formy zatrudnienia występującej w spółdzielni pracy, w której stosunek pracy pomiędzy spółdzielnią a jej członkiem nawiązuje się przez spółdzielczą umowę o pracę (art. 182 § 3 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze). Zatrudnienie członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej w tej spółdzielni wynika ze stosunku członkostwa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 1988 r., sygn. akt III CZP 32/88).

Sumując, choć niektóre prawa i obowiązki związane z wykonywaniem pracy członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej mogą być podobne lub identyczne jak wynikające z zatrudnienia pracowniczego, to z woli ustawodawcy członek rolniczej spółdzielni produkcyjnej nie może świadczyć pracy na podstawie umowy o pracę. W konsekwencji fakt, że w relacjach ubezpieczonego z (...) Spółdzielnią (...) w C. dominowały te elementy stosunku pracy, które jednocześnie stanowią cechę charakterystyczną stosunku członkostwa, nie było wystarczające do ustalenia istnienia stosunku pracy i przyjęcia, że H. B. był pracownikiem strony pozwanej w rozpatrywanym okresie (por. wyrok Sadu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2012 r., sygn. akt I UK 383/11).

Mając na względzie powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalono apelację powoda jako bezzasadną (punkt I).

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania oparto na treści art. 102 k.p.c. mając na względzie sytuację życiową H. B. (punkt II).